

8. Воронкова О. І. Інформаційна сфера України в умовах сталого розвитку. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 11. С. 574–579. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-11/135>.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-558-7-15>

SOME PROBLEMATIC ISSUES OF TERMINATION ADMINISTRATIVE SEIZURE OF THE TAXPAYER'S PROPERTY

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРИПИНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО АРЕШТУ МАЙНА ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ

Ihnatenko M. P.

*Postgraduate Student at the Department
of Constitutional, International Law
and Public-Legal Disciplines
Kyiv University of Intellectual Property
and Law of National University «Odessa
law Academy»
Kyiv, Ukraine*

Ігнатенко М. П.

*аспірант кафедри конституційного,
міжнародного права та
публічно-правових дисциплін
Київський університет
інтелектуальної власності та права
Національного університету
«Одеська юридична академія»
м. Київ, Україна*

Податковий кодекс України (далі – ПК України) регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає права і обов'язки платника податків та компетенцію і повноваження посадових осіб контролюючих органів під час здійснення податкового контролю.

Одним із виняткових способів забезпечення виконання платником податків його обов'язків, визначених законом, є застосування адміністративного арешту майна платника податків.

Пункт 94.2 статті 94 ПК України визначає перелік обставин, при виникненні яких можливе застосування адміністративного арешту. Аналіз вище зазначених обставин свідчить, що адміністративний арешт майна застосовується лише за суттєві порушення податкового законодавства і має на меті забезпечити належну поведінку платника податків [1].

Вдалим, на нашу думку, є визначення адміністративного арешту, що було надане Д.А. Кобильніком та яке розкриває суть та мету його застосування. Під адміністративним арештом науковець розуміє засіб

забезпечення виконання недобросовісним платником його податкових обов'язків, що полягає у забороні вчиняти платнику будь-які дії щодо власного майна та коштів, на які розповсюджується адміністративний арешт [2, с. 325].

Оскільки застосування адміністративного арешту повинно сприяти добросовісному виконанню платником податків його обов'язків, у випадках, коли обставини, передбачені пунктом 94.2 статті 94 ПК України, відповідають, необхідності у подальшому арешті майна платника податків немає, тому адміністративний арешт підлягає припиненню (скасуванню).

ПК України визначає випадки, коли адміністративний арешт майна припиняється: 1) автоматично, без необхідності прийняття відповідного рішення контролюючим органом або судом (підпункт 94.19.1 пункту 94.19 ст. 94 ПК України), 2) за рішенням контролюючого органу вищого рівня або суду (підпункти 94.19.6, 94.19.7 пункту 94.19 ст. 94 ПК України), 3) у випадку добросовісного виконання платником податків його обов'язків (підпункти 94.19.2, 94.19.3, 94.19.8, 94.19.9 пункту 94.19 ст. 94 ПК України).

Згідно підпункту 94.19.1 пункту 94.19 ст. 94 ПК України припинення адміністративного арешту майна платника податків здійснюється у зв'язку з відсутністю протягом строку, зазначеного у пункті 94.10, рішення суду про визнання арешту обґрунтованим [1]. При цьому арешт припиняється автоматично, незалежно від причин, з яких рішення суду не було прийнято.

Відповідно до підпунктів 94.19.6, 94.19.7 пункту 94.19 ст. 94 ПК України адміністративний арешт припиняється в момент скасування контролюючим органом рішення керівника (його заступника або уповноваженої особи) контролюючого органу про арешт або набрання законної сили рішення суду про скасування або припинення адміністративного арешту майна платника податків [1].

Згідно з підпунктами 94.19.2 – 94.19.4, 94.19.8, 94.19.9 пункту 94.19 статті 94 ПК України рішення щодо звільнення з-під арешту майна приймається контролюючим органом протягом двох робочих днів, що наступають за днем, коли контролюючому органу стало відомо про виникнення підстав припинення адміністративного арешту (пункт 94.20 статті 94 ПК України) [1].

Якщо із порядком припинення адміністративного арешту майна платника податків, передбачених підпунктами 94.19.1, 94.19.6, 94.19.7 пункту 94.19 ст. 94 ПК України, в цілому зрозуміло, то порядок припинення адміністративного арешту згідно підпунктів 94.19.2–94.19.4, 94.19.8, 94.19.9 пункту 94.19 статті 94 ПК України, на нашу думку, підлягає удосконаленню.

Як правильно зазначає Верховний Суд, метою впровадженого статтею 283 КАС України інституту термінових справ (за заявою про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника податків) є необхідність оперативного реагування на правовідносини, що виникли, зокрема, у питанні реалізації контролюючим органом своєї компетенції у сфері податків, зборів та інших платежів [3].

В той же час, слід звернути увагу, що якщо розгляд заяви про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника податків в порядку статті 283 КАС України здійснюється у стислий строк (96 годин з моменту встановлення обставин, що зумовлюють звернення заявника до суду), то у випадку ігнорування контролюючим органом вимог пункту 94.20 статті 94 ПК України скасування (припинення) адміністративного арешту майна може затягнутися на місяці, оскільки ні ПК України, ні КАС України не передбачають можливості розгляду заяв платника податків про скасування (припинення) адміністративного арешту в суді у спрощеному порядку [4].

Як було зазначено вище, ПК України (за наявності підстав, передбачених підпунктами 94.19.2 – 94.19.4, 94.19.8, 94.19.9 пункту 94.19 статті 94 ПК України) передбачає, що рішення щодо звільнення з-під арешту майна приймається контролюючим органом протягом двох робочих днів, що настають за днем, коли контролюючому органу стало відомо про виникнення підстав припинення адміністративного арешту. Отже, якщо за наявності підстав, встановлених ПК України (підпункти 94.19.2 – 94.19.4, 94.19.8, 94.19.9 пункту 94.19 статті 94 ПК України), контролюючий орган не приймає рішення щодо звільнення з-під арешту майна, адміністративний арешт майна продовжує діяти та обмежувати права і законні інтереси платника податків. В той же час ні ПК України, ні КАС України не передбачає скорочених строків розгляду заяв платника податків про скасування (припинення) адміністративного арешту майна. Вважаємо, що такий стан справ не відповідає ідеї запровадження передбаченого статтею 283 КАС України інституту термінових справ.

Оскільки в сфері дії податкового законодавства потрапляють і платники податків і контролюючий орган, при застосуванні адміністративного арешту майна платників податків норми податкового права в повній мірі повинні забезпечувати дотримання прав та інтересів як перших, так і других. Це в рівній мірі повинно стосуватися як скорочених строків розгляду заяв про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника податків

в порядку статті 283 КАС України, так і строків розгляду заяв платника податків про скасування (припинення) адміністративного арешту.

Як правильно зазначає Р. Брацлавський, у відносинах, які пов'язані із обмеженням правомочностей щодо володіння, користування та розпорядження майном, важливим є забезпечення балансу приватного та публічного інтересу [5, с. 45].

Отже, окрім скороченої процедури розгляду заяв про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника податків у порядку ст. 283 КАС України, ПК України та КАС України повинні передбачати і скорочену процедуру розгляду заяв платника податків про скасування (припинення) адміністративного арешту, що відповідатиме принципу забезпечення балансу приватного та публічного інтересу, як при застосуванні адміністративного арешту, так і при його скасуванні (припиненні).

Література:

1. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755 – VI. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
2. Кобильнік Д. А. Особливості реалізації функцій податкового права (методологічний аспект). дис. на здобуття наук. ступеня док. юрид. наук : спец. 12.00.07. Запоріжжя. 2021. 443 с.
3. Постанова Верховного Суду від 23.02.2023 у справі № 640/17091/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109260787>
4. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 № 2747 – IV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
5. Брацлавський Р. Принцип пропорційності та принцип заборони свавілля під час застосування адміністративного арешту майна платників податків. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. 2017. № 2. С. 45–49.